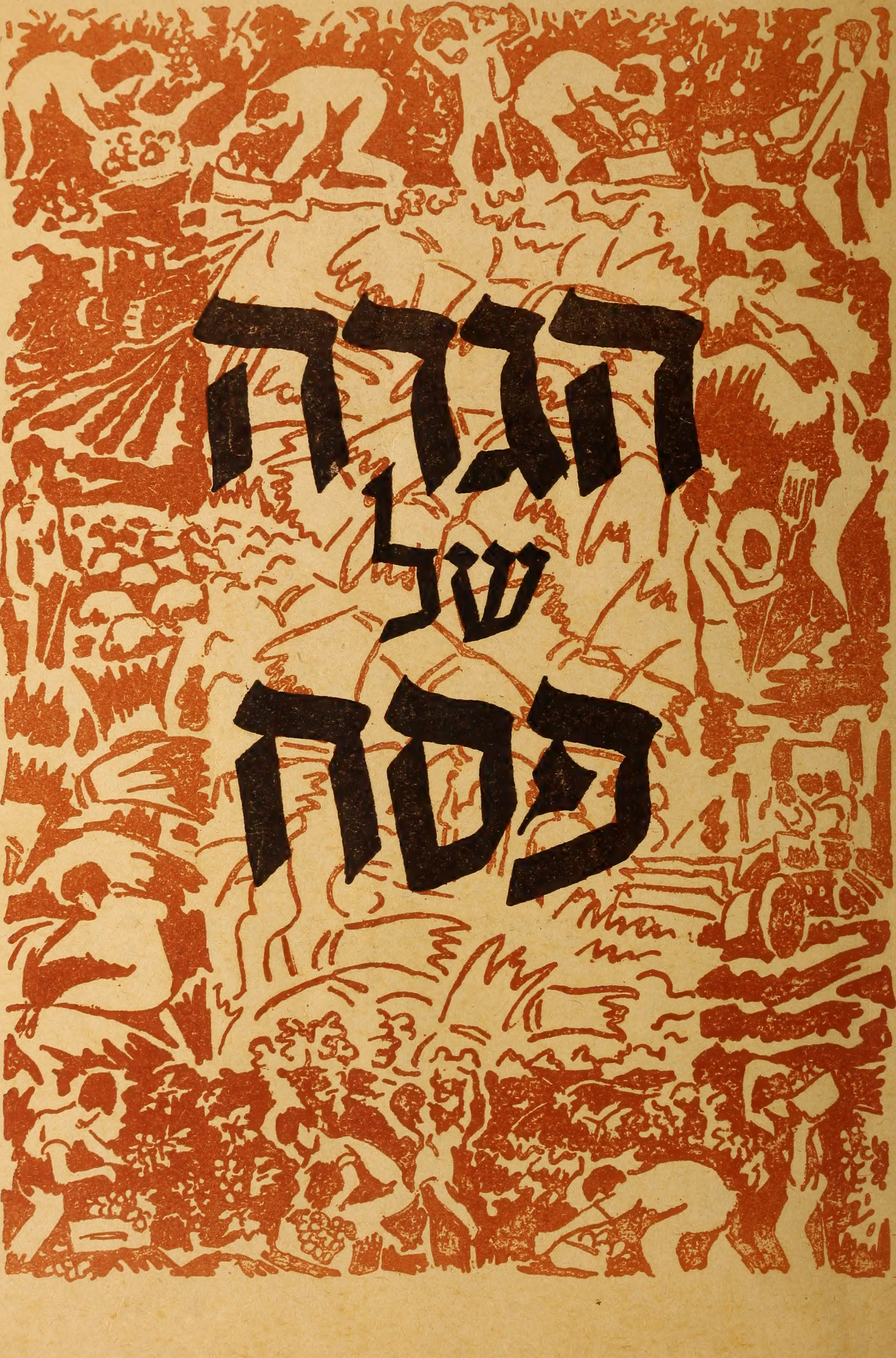

הגדה
של
פסח

בֹּא וְאֶשַּׁק לְךָ בְּנֵי הָאָדָם

עִם יֶרֶק שָׂדוֹת וְשָׁמַיִם שֶׁל אוֹר.
גּוּפְךָ לֹא רוֹחֵץ עוֹד מֵחֶלְאָה וָדָם,
אַךְ לִבְּךָ מְפַרְכֵּס מְזֻכָּךְ וְטָהוֹר.

בּוֹא וְאָנִיף אוֹתְךָ מַטָּה וָרֹם,
וּלְאַרְבַּע הָרוּחוֹת לְנַתְּךָ אֲבַשֵּׂר
נָבְטוּ שִׁבֳּלִים בְּמֶרְחָב, וְיֵשׁ יוֹם,
וְהֵידָד הַקּוֹצְרִים מִלְּבָבְךָ יִנָּסֵר...

כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ

וּקְצַרְתֶּם אֶת קְצִירָהּ,
וַהֲבֵאתֶם אֶת עֹמֶר
רֵאשִׁית קְצִירְכֶם.

עֹמֶר עֹמֶר תְּבוּאָה חֲדָשָׁה

נְאַגֵּד אֲגֻדִּים בְּבַר -
נְאַלֵּם אֲלֻמּוֹת בַּכָּר.

לִקְרַאת אָבִיב

תָּרֹן בְּקוֹל -
נַכֶּה בַּתֹּף, נַרְבֶּה מָחוֹל,
תָּשִׂישׂ נִשְׁמַת כָּל חָי.
אֲשֶׁר זָרַע - יָגִיל, יָשִׁיר,
כִּי בָא קָרֵב מוֹעֵד קָצִיר,
גָּמַל יְבוּל שָׂדַי.
גָּמַל יְבוּל שָׂדַי.

לִקְרַאת אָבִיב הֵיטִיבוּ רֹן
אָדָם וָנִיר, כָּרִים וָצֹאן,
כִּי בָר מָלְאוּ שָׂדוֹת.
לְקוֹל חָלִיל רוֹעִים עָלִיז
יִשְׂמַח הָעֵדֶר עַל הַגֵּז
יִשָּׂא רַגְלָיו יִרְקוֹד.
יִשָּׂא רַגְלָיו יִרְקוֹד.

כִּי הִנֵּה הַסְּתָיו עָבַר

הַגֶּשֶׁם חָלַף, הָלַךְ לוֹ;
הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ,
עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ
וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ.
הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַגֶּיהָ
וְהַגְּפָנִים סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ.

נֵצְאָה הַשָּׂדֶה - נָלִינָה
בַּכְּפָרִים, נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים,
נִרְאֶה אִם פָּרְחָה הַגֶּפֶן,
פִּתַּח הַסְּמָדַר, הֵנֵצוּ הָרִמּוֹנִים.
הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ - וְעַל
פְּתָחֵינוּ כָּל מְגָדִים.

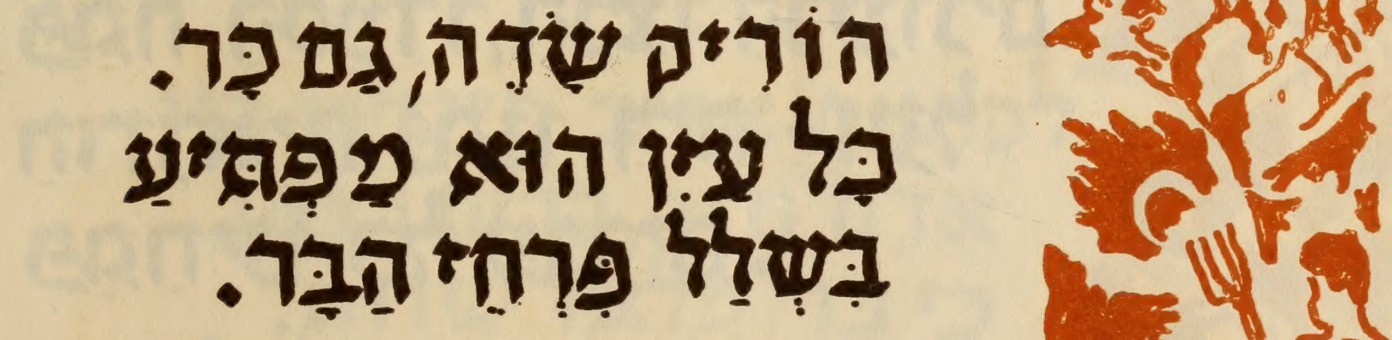

בְּשׂוֹרָה טוֹבָה הֵבֵאתִי

כִּי הַגַּן נִמְלָא אוֹרָה
וּבַיַּעַר וּבַחוֹרֶשׁ
כָּל צִפּוֹר אוֹמְרָה שִׁירָה.

כִּי בְּכָל פִּנָּה הַפֶּסַח
אֶת רוּחוֹ הַטּוֹב נוֹתֵן
וְאָבִיב כְּבָר בְּאַרְצֵנוּ
זְמַן חֵרוּת וְגִיל וָחֵן.

אָבִיב, אָבִיב הִגִּיעַ,
הוֹרִיק שָׂדֶה, גַּם כַּר.
כָּל עַיִן הוּא מַפְתִּיעַ
בִּשְׁלַל פִּרְחֵי הַבָּר.

רְאֵינוּ עֲמָלֵנוּ:

כַּעֲמַל הַנְּמָלִים:
כָּל אִישׁ יָבִיא כְּעֹמֶר
אֲלֻמּוֹת -
גְּדִישׁ־הַגָּן יָקוּם לְתַלְפִּיּוֹת;
וְשִׁבֳּלָיו פְּנִימָה,
פְּנִימָה הַשִּׁבֳּלִים.

רְאֵינוּ עֲמָלֵנוּ
הוּא עֲמַל הַנְּמָלִים --
שִׁמְרוּ אֵיפוֹא, אַחִים
אוֹגְרֵי־הַבָּר
לְיוֹם מָצוֹר יָעוּט אוֹיֵב וָצָר -
הַשִּׁבֳּלִים פְּנִימָה,
פְּנִימָה הַשִּׁבֳּלִים.

נִיבִים דּוֹבְרִים אֵלַי:

זְרָעוּנוּ בְּמַעֲנִית לֵבָב,
וְיוֹם יַגִּיעַ וְהָיִינוּ
לְשִׁבֳּלֵי זָהָב.

וְיֶלֶד כָּךְ יָבוֹא אֵלֶיךָ
פִּרְחֵי דָגָן לָבוֹר
וְהֵלֶךְ הַל בִּמְלִילוֹתֶיךָ
רַעֲבוֹנוֹ יִשְׁבּוֹר.

חָרוֹשׁ חוֹרֵשׁ,
וּזְרַע זוֹרֵעַ,
בְּמַעֲנִית לֵבָב,
וּבוֹאוּ בּוֹאוּ זַר וָרֵעַ
לְחַג קָצִיר קָרֵב.

מה נשתנה הלילה

הזה מכל הלילות -
שבליל זה אנו מסובים כאן כולנו יחדיו,
אבות ובנים, רחוקים וחוגגים, וכמונו כל
בית ישראל, בארצנו ובפיזורינו, - לב
אחד הפועם עם תקוות חרותנו?

מה נשתנה ליל הפסח השנה מליל
ות פסח שבכל הדורות - שבכל השנים
עורכים היינו את חג חרותנו - וחרות
לנו אין; השנה אנו חוגגים כבני -
חורין במדינת ישראל אדונים לגורלנו?

מה נשתנה הלילה הזה בארצנו
מליל חג החרות בגולה - שהכא פרקנו
עול גלות וחרותנו - חרות, והתם - ישראל
שרוי בגלות ואין גאולה לישראל אלא
בישראל?

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות,
שבליל זה תרון בנו בשורת העתיד, כי
יבוא יום, יום דרור ותקומה, יום אחוה
ושויון, כליה לרשע וקץ לשעבוד מלכות
העבודה משגה ותאדיר בכל אתר ואתר...

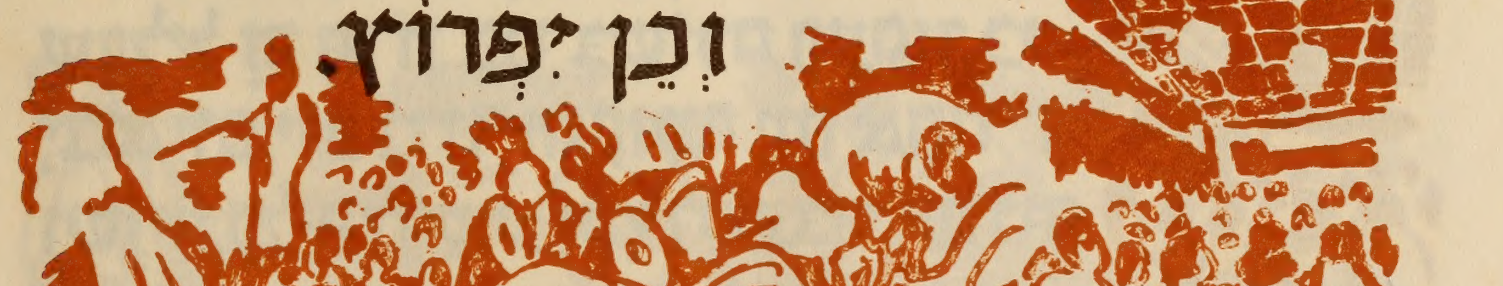
עבדים היינו לפרעה במצרים.

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה
את יעקב איש וביתו באו: ראובן שמעון
לוי ויהודה: יששכר זבולן ובנימין: דן
ונפתלי גד ואשר: ויהי כל נפש יוצאי ירך
יעקב שבעים נפש ויוסף היה במצרים:
וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא: ובני
ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו
במאד מאד ותמלא הארץ אותם: ויקם
מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את
יוסף: ויאמר אל עמו הנה עם בני ישי
ראל רב ועצום ממנו: הבה נתחכמה לו
פן ירבה והיה כי תקראנה מלחמה ונוסף
גם הוא על שונאינו ונלחם בנו ועלה מן
הארץ: וישימו עליו שרי מסים למען
ענותו בסבלותם ויבן ערי מסכנות את
פתום ואת רעמסס: וכאשר יענו אותו
כן ירבה וכן יפרוץ ויקוצו מפני בני-
ישראל: ויעבדו מצרים את בני ישראל
בפרך: וימררו את חייהם בעבודה קשה
בחמר ובלבנים ובכל עבודה בשדה את
כל עבודתם אשר עבדו בהם בפרך:

ויהי בימים הרבים ההם וימת מלך
מצרים ויאנחו בני ישראל מן העבודה
ויזעקו ותעל שועתם אל האלהים מן
העבודה:

וכאשר יענו אותו כן ירבה
וכן יפרוץ.

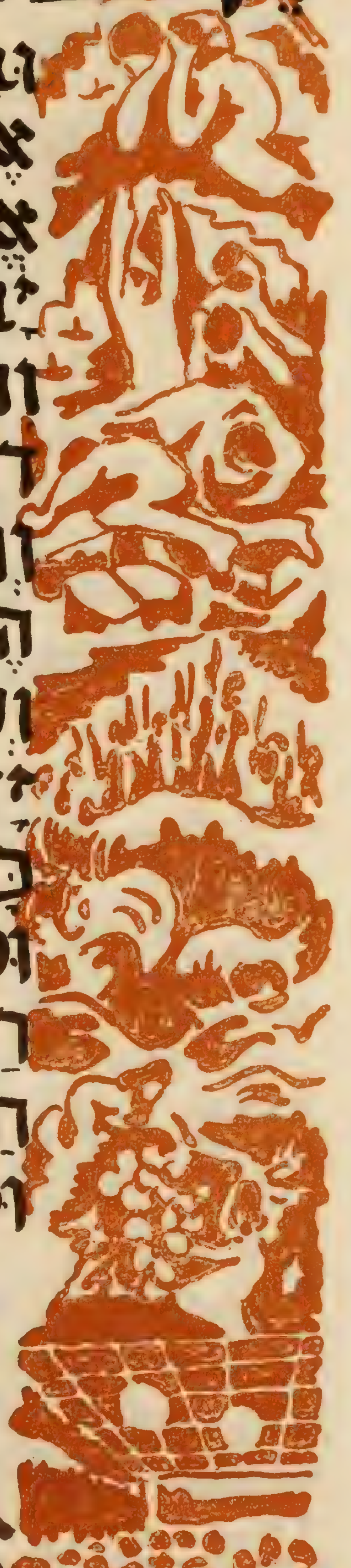
וַיְהִי בַיָּמִים הָהֵם

וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל אֶחָיו וַיַּרְא
בְּסִבְלוֹתָם:
וּמֹשֶׁה הָיָה רֹעֶה אֶת צֹאן יִתְרוֹ כֹּהֵן
מִדְיָן וַיִּנְהַג אֶת הַצֹּאן אַחַר הַמִּדְבָּר וַיָּבֹא
אֶל הַר הָאֱלֹהִים חֹרֵבָה: וַיֵּרָא מַלְאַךְ
יְהוָֹה אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה,
וַיַּרְא וְהִנֵּה הַסְּנֶה בֹּעֵר בָּאֵשׁ וְהַסְּנֶה
אֵינֶנּוּ אֻכָּל: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אָסֻרָה נָּא
וְאֶרְאֶה אֶת הַמַּרְאֶה הַגָּדֹל הַזֶּה מַ-
דּוּעַ לֹא יִבְעַר הַסְּנֶה; וַיִּקְרָא אֵלָיו
אֱלֹהִים מִתּוֹךְ הַסְּנֶה וַיֹּאמֶר רָאֹה
רָאִיתִי אֶת עֳנִי עַמִּי אֲשֶׁר בְּמִצְרָיִם,
וְאֶת צַעֲקָתָם שָׁמַעְתִּי מִפְּנֵי נֹגְשָׂיו
כִּי יָדַעְתִּי אֶת מַכְאֹבָיו; וְגַם רָאִיתִי
אֶת הַלַּחַץ אֲשֶׁר מִצְרַיִם לֹחֲצִים
אוֹתָם; וְעַתָּה לֵךְ וְאֶשְׁלָחֲךָ אֶל
פַּרְעֹה, וְהוֹצֵא אֶת עַמִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
מִמִּצְרָיִם;

הַיּוֹם אַתֶּם יוֹצְאִים
בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב.

לך בוא מצרימה

ובאת אל הנענים והאומללים,
אל כל הנאנחים והנדכאים ואמרת
אליהם כי עבדים הם – והם לא
יבינו; ואמרת כי אומללים הם -
והם לא ידעו; וכי גדול ענים וג-
דולים מכאוביהם ונורא לחצם -
והם לא יאמינו; ופקחת את עיני-
הם ובחוזק-יד וגאלת אותם;
ועם רב ימשך אחריך, אשר לא
ידעת ואשר לא ידעוך, ומקרב
כל העם אשר מסביב אשר רע
ומר להם והיית לאב המון אדם
רב ולראש שבטיו ועשית מן
התולעים - אדם, ומן האדם - עם,
ומעפרות חול - ארץ.

זכור את היום הזה,
אשר יצאתם ממצרים
מבית עבדים.

ויגד למלך מצרים

כי ברח העם, ויאסר את רכבו ואת עמו
לקח עמו וירדפו אחרי בני ישראל,
ובני ישראל יוצאים ביד רמה; וי=
שיגו אותם חונים על הים; וישאו
בני ישראל את עיניהם והנה מצרים
נוסע אחריהם, וייראו מאד ויצעקו אל
משה המבלי אין קברים במצרים
לקחתנו למות במדבר; כי טוב לנו
עבוד את מצרים ממותנו במדבר;
ויאמר יהוה אל משה מה תצעק
אלי דבר אל בני ישראל ויסעו; ואתה
הרם את מטך ונטה את ידך על הים
ובקעהו ויבואו בני ישראל בתוך הים
ביבשה; ויט משה את ידו על הים
ויולך יהוה את הים ברוח קדים עזה
כל הלילה וישם את הים לחרבה, ויבקעו
המים; ויבואו בני ישראל בתוך הים ב=
יבשה, והמים להם חומה מימינם ומ=
שמאלם; וירדפו מצרים ויבואו אחר=
יהם כל סוס פרעה רכבו ופרשיו אל
תוך הים; וישובו המים ויכסו את
הרכב ואת הפרשים לכל חיל פרעה
לא נשאר בהם עד אחד;

אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי

יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת:
אָשִׁירָה לַיהוָה
כִּי גָאֹה גָּאָה
סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם;

קוּמוּ, תּוֹעֵי מִדְבָּר,

צְאוּ מִתּוֹךְ הַשְּׁמָמָה;
עוֹד הַדֶּרֶךְ רַב, עוֹד רַבָּה הַמִּלְחָמָה.
רַב לָכֶם לָנוּעַ, לָנוּד בָּעֲרָבָה -
וְלִפְנֵיכֶם פְּרוּשָׂה דֶּרֶךְ גְּדוֹלָה, רְחָבָה.
קוּמוּ אֵיפוֹא נָדִים!

עִזְבוּ אֶת הַשְּׁמָמָה!
אַךְ אַל-יַעַל קוֹלְכֶם, רְדוּ עַז בִּדְמָמָה!
אִישׁ בִּלְבָבוֹ יִשְׁמַע קוֹל אֱלֹהַּ דּוֹבֵר;
לֵךְ! הַיּוֹם אֶל אֶרֶץ חֲדָשָׁה אַתָּה עוֹבֵר!
לֹא! לֹא לֶחֶם קְלוֹקֵל, שְׂלָו וּדְגַן שָׁמַיִם, -
לֶחֶם עֶצֶב תֹּאכַל, פְּרִי עֲמַל יָדַיִם!
לֹא! לֹא אֹהֶל תֹּהוּ וַעֲלִיּוֹת שְׁחָקִים -
בַּיִת אַחֵר תִּבְנֶה, אֹהֶל אַחֵר תָּקִים!

וישלח משה

אנשים לתור את ארץ כנען: ויעלו
ויתורו את הארץ ממדבר צין עד
רחב לבא חמת ויעלו בנגב ויבואו עד
נחל אשכול ויכרתו משם זמורה
ואשכול ענבים אחד וישאוהו
במוט בשנים ומן הרמונים ומן התא
נים:
וישובו מתור הארץ ויספרו ויאמ
רו: באנו אל הארץ אשר שלחתנו
וגם זבת חלב ודבש היא וזה פריה:
אפס כי עז העם היושב בארץ והע
רים בצורות וגדולות מאד וגם
ילידי הענק ראינו שם: לא נוכל
לעלות אל העם, כי חזק הוא ממנו:
והארץ אשר עברנו בה ארץ או
כלת יושביה היא וכל העם אשר
ראינו בתוכה אנשי מדות:
ויהס כלב את העם אל משה—
ויאמר:

עלה נעלה
כי יכול נוכל לה!

בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם,

בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לוֹעֵז;
הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ
יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו;
הַיָּם רָאָה וַיָּנוֹס,
הַיַּרְדֵּן יִסּוֹב לְאָחוֹר;
הֶהָרִים רָקְדוּ כְאֵילִים,
גְּבָעוֹת כִּבְנֵי צֹאן;
מַה לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס,
הַיַּרְדֵּן תִּיסּוֹב לְאָחוֹר;
הֶהָרִים תִּרְקְדוּ כְאֵילִים,
גְּבָעוֹת כִּבְנֵי צֹאן;
מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ,
מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב;
הַהוֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם מָיִם,
חַלָּמִישׁ לְמַעְיְנוֹ מָיִם.

בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיָּב
אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ
כְּאִילוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרַיִם,
מִבֵּית עֲבָדִים;

וַיִּסֵּפָה דּוֹר גָּלוּת מִצְרַיִם
בַּמִּדְבָּר וַיָּקָם דּוֹר צָעִיר וַיַּעְפִּיל אַרְצָה
יִשְׂרָאֵל וַיִּירָשֶׁהָ וַיִּתְנַחֵל בָּהּ בָּהָר וּבָ=
עֵמֶק. וַיִּהְיוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל רוֹעִים צֹאן וּפוֹלְ
חִים אֲדָמָה. וּבְדָמָם - לַהַט הַמִּדְבָּר וְעוֹ
צוּרִים וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל לָבֶטַח בְּאַרְצוֹ
וְאֵין מַחֲרִיד.
וַתְּהִי גַּם בּוֹ לָאַחֲרוֹנָה יַד חוֹמְסֵי עַמִּים
וְרוֹדִים וַיֵּעָקֵר מֵעַל אַדְמָתוֹ וַיִּדּוֹד
מֵאֶרֶץ לְאֶרֶץ וְהוּא בָּזוּי וְשָׁסוּי, שָׂנוּא
וּמוּרְדָּף, כָּלוּא בְּמֵיצַר גֵּיטָאוֹת. וַיָּמָת
בּוֹ רַחַשׁ אַהֲבָה לָאֲדָמָה, לָחַי וְלַצֶּמַח
וְלֹא יָדַע רֵיחַ קָמָה וַיִּתְנַכְּרוּ לוֹ זִיו אָבִיב
וּמֶרְחֲבֵי שָׂדוֹת וַיִּדְעַךְ חֲלוֹם מוֹלֶדֶת
בְּלִבּוֹ. וַיְהִי יִשְׂרָאֵל הַיָּתוֹם בָּעַמִּים,
תָּלוּשׁ מִמְּכוֹרָה וְנָשׁוּי שֶׁמֶשׁ וְאוֹר, נָ=
פוֹץ עַל פְּנֵי כָּל תֵּבֵל וְרוּחוֹ זְרוּעָה בְּכָל
הַדְּרָכִים. בָּנָיו נוֹתְנִים לְזָרִים הֵילָם,
מִתְרַפְּקִים עַל כָּל הַשְּׁעָרִים לְבַקֵּשׁ מִקְ=
לָט וְשִׂנְאַת יִשְׂרָאֵל מִתְחַלְחֶלֶת בְּעַצְ=
מוֹת הַגּוֹיִים כְּמַאֲכֶלֶת מַרְעִילָה אֶשְׁיוֹת
תֵּבֵל עַד הַיּוֹם הַזֶּה...
וַיָּקוּמוּ מְתֵי־מְעַט מִיִּשְׂרָאֵל וַיַּעְפִּילוּ
שֵׁנִית לַעֲלוֹת אַרְצָה יִשְׂרָאֵל וַיַּעַל אַחֲ=
רֵיהֶם חֲלוּצִים לַשְּׁמָמָה לְהַפְרוֹתָהּ
וְלִבְנוֹת בָּהּ בַּיִת לְעַמֵּנוּ. וַנְּחַדֵּשׁ מְעַט
אֶת עֲלוּמֵי עַמֵּנוּ וַיִּגַּע עֲמַל קוֹצְרִים
וְרִנַּת זוֹרְעִים, צָהֳלַת אָבִיב וְאוֹשֶׁרֶת

קמה וגלמר ידנו קשת לעמוד בפני צר.
ונבנה בעמל נמלים בארץ והארץ –
זרים שולטים בה; שוממה ועקרת
לבניה והם מועטים; העם בגולה זועק
לפדות ופדויו מתי־מעט. קרבן למש=
טמת עמים היינו, מטרה לנבלי שליטים
והמנוחה רחקה מגורנו. ונאבק במחתרת
ונבנה בסערה, ונפרוץ לארץ באופל
ליל כמעפילים, והמצור עלינו כבד
והולך.

ותפרוץ מלחמת העולם ועמנו מפרפר
בראשם הגולה עד אשר הדביקתו ה=
שואה הגדולה – רצח אשר לא היה
כמוהו מיום היות אדם. וקומץ חלוצים
שומר על גחלת המרד לבל תכבה...
ומתהום החורבן שמענו בת־קול ה=
דרור: בדמיך חיי! בדמייך חיי!...

ותבוא השעה הגדולה לבית
ישראל – שעת מלחמת החרות, והיא
רות גבורה ודם, אושר עקדה ותוגת
קרבן, ועל הכל רוננת תקות־ישע
ותקומה לפזורי ישראל.

כי פלשו לארץ שבע מדינות ערב
לעשות כלה בישראל. ויפשטו על
ארצנו מצפון ומדרום, מקדם וים,
עם רב אשר לא יספר, שמירי חרב
ומכורים לשטן השעבוד והרשע,
מזוינים ומצוידים ומשוריינים.
וילחמו בנו פנים ואחור, ואנו המעט,

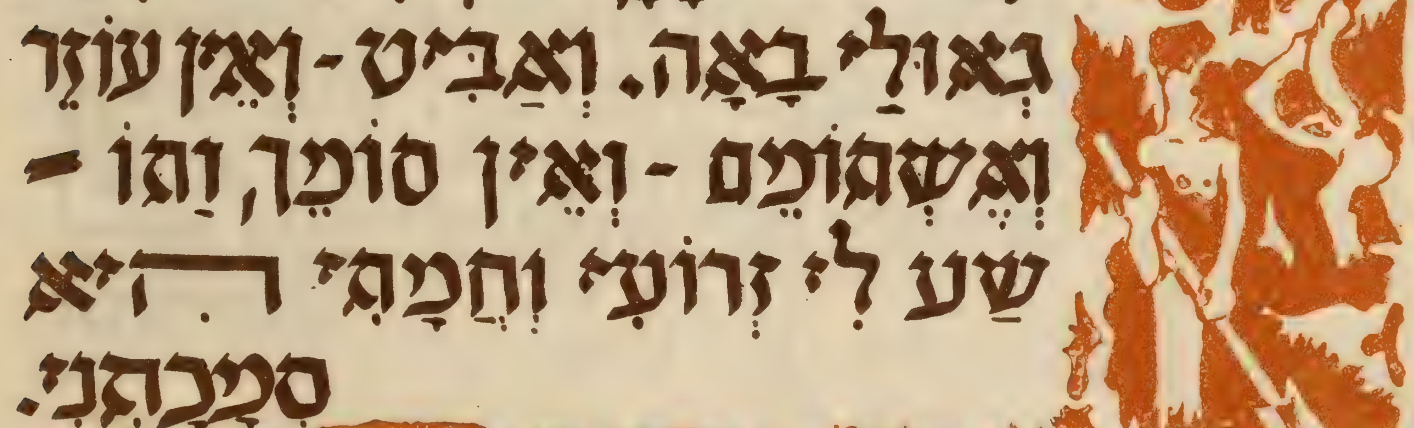
ונשמנו מועט ונגבנו אל הקיר.
ותעמוד ההגנה העברית בשער וי-
קם צבא ההגנה לישראל והוא מת-
של את נשקו ובעודו חם - החיש
למערכה. וילחמו לחיים ולמות,
וילחמו מבתיהם, משדותיהם, ממעבה
האדמה, וילחמו בסתר לילה ובשבילי
הרים, וילחמו ביבשה, בים ובאויר
ובלבם שבועה - לא להרתע.
וילך צבא ישראל מחיל לחיל ומ-
נצחון לנצחון. ויתהרו אליו רבים מן
הגולה לעמוד שכם אחד במערכה.
ויכה באויב ויניסהו מעריו, מכפריו
וממשלטיו. ויעל צבא ישראל לאח-
רונה על המדבר בואך אילת מזה
ועין-גדי מזה. ויאמר ישראל לציה -
אמנו את, ויאמר להרי הגליל וירו-
שלים - אחותנו. ותקם מדינת ישראל.
ויפתחו שערים לשבי גולה, ויגאלו
מרחבי-ארץ והם כמהים לבני-ישראל
לעם רב אשר ירשם, יעבדם בחיל
וברוח, בעמל ובאחוה, להם ולבניהם
אחריהם.

גַם עַתָּה -

אִם סָגַר עָלֵינוּ
מִדְבָּרוֹ אֵל נָקָם,
כִּמְעַט נָגַע בָּנוּ
שִׁיר עֹז וָמֶרִי - וְנָקָם!
לַחֲרָבוֹת! לָרְמָחִים!
הִתְאַחֲדוּ! הֵימִינוּ!
עַל-אַף הַשָּׁמַיִם וַחֲמָתָם -
הִכּוֹנוּ וַעֲלִינוּ!

כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי וּשְׁנַת גְּאוּלַי בָּאָה. וְאַבִּיט - וְאֵין עוֹזֵר וְאֶשְׁתּוֹמֵם - וְאֵין סוֹמֵךְ, וַתּוֹשַׁע לִי זְרוֹעִי וַחֲמָתִי הִיא סְמָכָתְנִי.

עַל חוֹמוֹתַיִךְ יְרוּשָׁלַיִם

הִפְקַדְתִּי שׁוֹמְרִים
כָּל הַיּוֹם וְכָל הַלַּיְלָה
תָּמִיד לֹא יֶחֱשׁוּ.
הַמַּזְכִּירִים אֶת ה׳
אַל דֳּמִי לָכֶם;
וְאַל תִּתְּנוּ דֳמִי לוֹ,
עַד יְכוֹנֵן וְעַד יָשִׂים
אֶת יְרוּשָׁלַיִם תְּהִלָּה בָּאָרֶץ.

לְכוּ וְנִבְנֶה

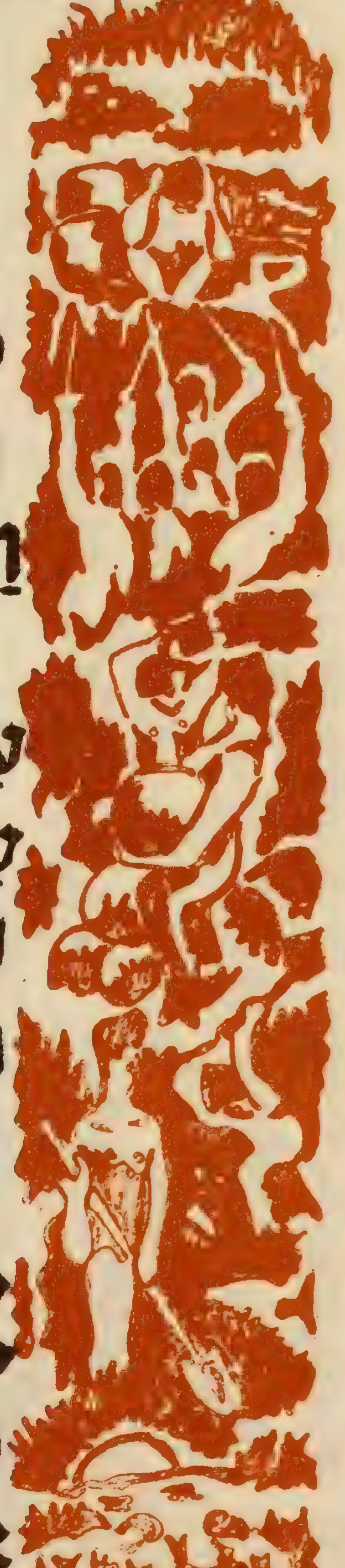
אֶת חוֹמַת יְרוּשָׁלַיִם
וְלֹא נִהְיֶה עוֹד חֶרְפָּה!
נָקוּם וּבָנִינוּ!

דור אחרון לשעבוד

וראשון לגאולה אנחנו!
ידנו לבדה, ידנו החזקה ·
את כובד העול
מעל גאון צוארנו פרקה.
וזקוף ראשנו שמימה
ויצרו בעינינו - ונערוך למדבר
ונאמר לציה „אמנו"!
על ראשי הצורים בין מפלשי [עבים
שתינו ממתקות הדרור
עם כל נשרי שמים -
ומי אחון לנו?!

איתן נעמוד במקומנו
כל רוח רע לא יזיזנו!
אל מורך, אל עצבות,
בל תכבה האש הבוערת!

כ

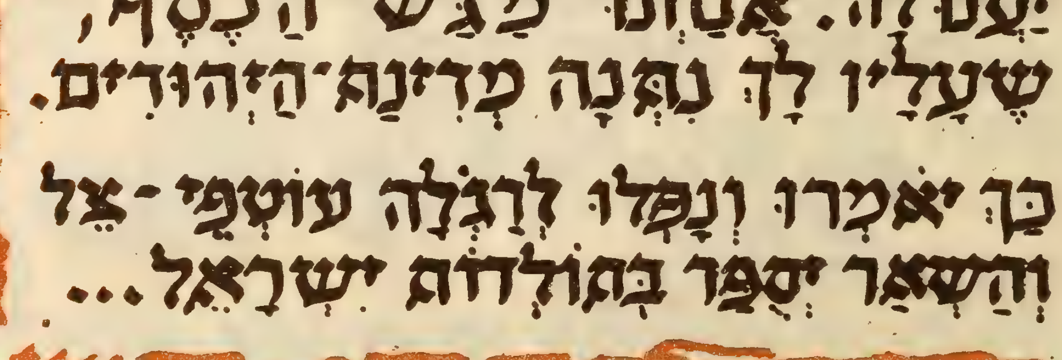
וְהָאָרֶץ תִּשְׁקֹט

עֵין שָׁמַיִם אוֹדֶמֶת
תְּעַמְעֵם לְאִטָּהּ עַל גְּבוּלוֹת עֲשֵׁנִים.
...אָז מִנֶּגֶד יֵצְאוּ נַעֲרָה וָנַעַר
וְאַט־אַט יִצְעֲדוּ הֵם אֶל מוּל הָאֻמָּה...
לוֹבְשֵׁי חוֹל וַחֲגוֹר, וְכִבְדֵי נַעֲלַיִם
בַּנָּתִיב יַעֲלוּ הֵם, הָלוֹךְ וְהַחְרֵשׁ;
לֹא הֶחֱלִיפוּ בִגְדָם, לֹא מָחוּ עוֹד בַּמַּיִם
אֶת עִקְבוֹת יוֹם הַפֶּרֶךְ וְלֵיל קַו־הָאֵשׁ.
עֲיֵפִים עַד בְּלִי קֵץ, נְזִירִים מִמַּרְגּוֹעַ
וְנוֹטְפִים טַלְלֵי נְעוּרִים עִבְרִיִּים --
דֹּם הַשְּׁנַיִם יִגְּשׁוּ וְעָמְדוּ לִבְלִי נוֹעַ
וְאֵין אוֹת אִם חַיִּים הֵם אוֹ אִם יְרוּיִים.

אָז תִּשְׁאַל הָאֻמָּה, שְׁטוּפַת דֶּמַע וָקֶסֶם,
וְאָמְרָה: מִי אַתֶּם? וְהַשְּׁנַיִם שׁוֹקְטִים,
יַעֲנוּ לָהּ: אֲנַחְנוּ מַגַּשׁ הַכֶּסֶף,
שֶׁעָלָיו לָךְ נִתְּנָה מְדִינַת־הַיְּהוּדִים.

כָּךְ יֹאמְרוּ וְנָפְלוּ לְרַגְלָהּ עוֹטְפֵי־צֵל
וְהַשְּׁאָר יְסֻפַּר בְּתוֹלְדוֹת יִשְׂרָאֵל...

רְאִי אֲדָמָה

הֵא לָךְ הַטּוֹבִים בְּבָנֵינוּ,
נוֹעַר טְהָר חֲלוֹמוֹת,
בָּרֵי לֵב, נְקִיֵּי כַּפַּיִם,
סֶתֶם חֶלְאַת אֲדָמוֹת,
וְאֶרֶץ יוֹמָם עוֹדוֹ שֶׁתִּי,
אֶת תְּקַוּוֹת יוֹם יָבוֹא,
אֵין לָנוּ טוֹבִים מִכָּל אֵלֶּה.
אַתְּ הֲרָאִית? וְאֵיפֹה?
וְאַתְּ תְּכַסִּי עַל כָּל אֵלֶּה.
יַעַל הַצֶּמַח בְּעִתּוֹ!
מֵאָה שְׁעָרִים הוֹד וָכֹחַ,
קֹדֶשׁ לָעַם מְכוֹרָתוֹ!
בָּרוּךְ קָרְבָּנָם בְּסוֹד מָוֶת
כֹּפֶר חַיֵּינוּ בְּהוֹד...

מִנְעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי

וְעֵינַיִךְ מִדִּמְעָה,
כִּי יֵשׁ שָׂכָר לִפְעֻלָּתֵךְ
וְשָׁבוּ בָנִים מֵאֶרֶץ אוֹיֵב.
עוֹד אֶבְנֵךְ וְנִבְנֵית
בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל
יֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ
וְשָׁבוּ בָנִים לִגְבוּלָם.

הָיְתָה עָלַי יַד ה׳

וַיּוֹצִאֵנִי בְרוּחַ ה׳ וַיְנִיחֵנִי בְּתוֹךְ הַבִּקְעָה
וְהִיא מְלֵאָה עֲצָמוֹת: וְהִנֵּה רַבּוֹת מְאֹד
עַל פְּנֵי הַבִּקְעָה וְהִנֵּה יְבֵשׁוֹת מְאֹד:
וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם הֲתִחְיֶינָה הָעֲצָמוֹת
הָאֵלֶּה וָאֹמַר אֲדֹנָי ה׳ אַתָּה יָדָעְתָּ:
וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנָּבֵא עַל הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה
וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם הָעֲצָמוֹת הַיְבֵשׁוֹת
שִׁמְעוּ דְּבַר ה׳:
הִנֵּה אֲנִי מֵבִיא בָכֶם רוּחַ וִחְיִיתֶם:
וְנָתַתִּי עֲלֵיכֶם גִּידִים וְהַעֲלֵתִי עֲלֵי־
כֶם בָּשָׂר וְקָרַמְתִּי עֲלֵיכֶם עוֹר וְנָתַתִּי
בָכֶם רוּחַ וִחְיִיתֶם וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי ה׳:
וְנִבֵּאתִי כַּאֲשֶׁר צֻוֵּיתִי וַיְהִי קוֹל כְּהִנָּבְ־
אִי וְהִנֵּה רַעַשׁ וַתִּקְרְבוּ עֲצָמוֹת עֶצֶם
אֶל עַצְמוֹ: וְרָאִיתִי וְהִנֵּה עֲלֵיהֶם גִּדִים
וּבָשָׂר עָלָה וַיִּקְרַם עֲלֵיהֶם עוֹר מִלְ־
מָעְלָה וְרוּחַ אֵין בָּהֶם:
וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנָּבֵא בֶּן־אָדָם וְאָמַרְתָּ אֶל
הָרוּחַ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי ה׳ מֵאַרְבַּע
רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ וּפְחִי בַּהֲרוּגִים
הָאֵלֶּה וְיִחְיוּ:
וְהִנַּבֵּאתִי כַּאֲשֶׁר צִוָּנִי וַתָּבוֹא בָהֶם
הָרוּחַ וַיִּחְיוּ וַיַּעַמְדוּ עַל רַגְלֵיהֶם
חַיִל גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד:
וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה
כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל הֵמָּה:

הִנֵּה אוֹמְרִים יָבְשׁוּ עַצְמוֹתֵינוּ וְאָבְ־
דָה תִקְוָתֵנוּ נִגְזַרְנוּ לָנוּ: לָכֵן הִנָּבֵא
וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר אֲדוֹנָי ה':
הִנֵּה אֲנִי פֹתֵחַ אֶת קִבְרוֹתֵיכֶם וְהַעֲ־
לֵיתִי אֶתְכֶם מִקִּבְרוֹתֵיכֶם עַמִּי וְהֵ־
בֵאתִי אֶתְכֶם אֶל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל:
וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי ה' וְנָתַתִּי רוּחִי בָכֶם
וִחְיִיתֶם וְהִנַּחְתִּי אֶתְכֶם עַל אַדְמַתְכֶם:

כִּי בְשִׂמְחָה תֵצֵאוּן
וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן
הֶהָרִים וְהַגְּבָעוֹת
יִפְצְחוּ רִנָּה;
וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן
מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה;
צַהֲלִי וָרֹנִּי
יוֹשֶׁבֶת צִיּוֹן
הַלְלוּיָהּ;

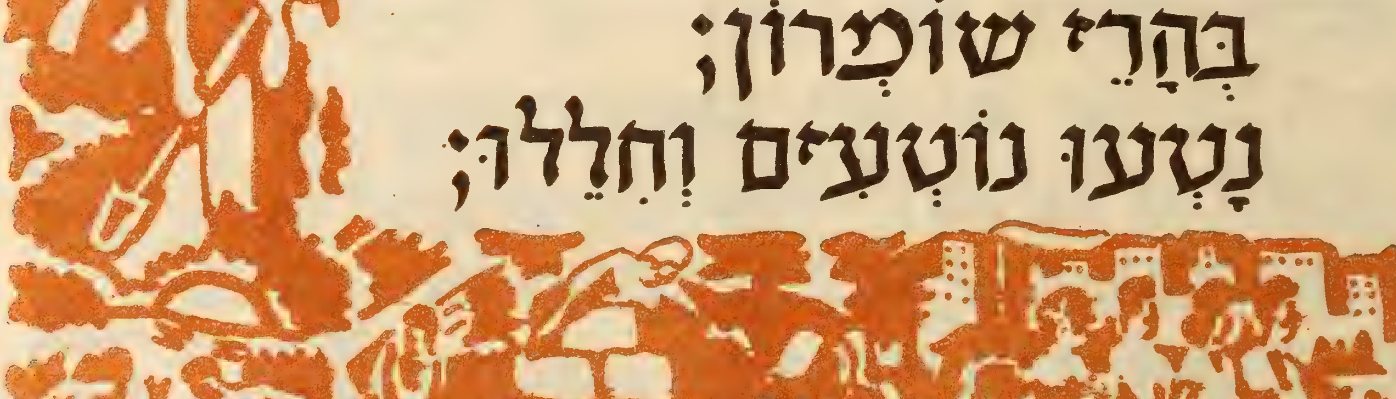

הִנֵּה אֲנִי לוֹקֵחַ

אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִבֵּין הַגּוֹיִם
אֲשֶׁר הָלְכוּ שָׁם וְקִבַּצְתִּי אוֹתָם
מִסָּבִיב וְהֵבֵאתִי אוֹתָם אֶל
אַדְמָתָם;
הִנְנִי מֵבִיא אוֹתָם מֵאֶרֶץ צָפוֹן
וְקִבַּצְתִּיכֶם מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ, בָּם
עִוֵּר וּפִסֵּחַ, הָרָה וְיוֹלֶדֶת יַחְדָּיו,
קָהָל גָּדוֹל יָשׁוּבוּ הֵנָּה;

וְעָשִׂיתִי אוֹתָם
לְגוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ;

מְזָרֵה יִשְׂרָאֵל יְקַבְּצֶנּוּ;
וּשְׁמָרוֹ כְּרוֹעֶה עֶדְרוֹ;
עוֹד תִּטְּעִי כְרָמִים
בְּהָרֵי שׁוֹמְרוֹן;
נָטְעוּ נוֹטְעִים וְחִלֵּלוּ;

אחרינו – עבדות

ונייון. לפנינו קוממיות ועצ=
מאות. זאת היא המערכה. עד
מתי? עד שישבר כח האויב.
עד שכוחו של ישראל בארצו
ידון למפרע לתבוסה כל התקפת
אויב באשר הוא שם. עד שה=
מלהב ביותר והנועז ביותר במח
נה האויב, בכל מחנות האויבים
באשר הם שם, ידע: אין אמ=
צעי לשבור את כח ישראל
בארצו. זה טעם המערכה.

בכל מערכות

האנושיות לחירות שם היינו,
בכל שדה קטל של מדוכאים,
בכל יציאת מצרים של כל ה=
עמים וכל הדורות, על גרדום
ועל מוקד, בבתי כלא ועל במ=
רתקדות. מלומדי קרב אנחנו
ומלומדי מפלה. שבע נפול
ושבע נקום – כי עמנו הצדק

וְשִׁחְרוּר הָאָדָם. עַד בּוֹא הַיּוֹם
וְהָיָה דִּגְלֵנוּ לְדֶגֶל הַחֶבְרָה הַמְ=
שׁוּחְרֶרֶת. עַד יָקוּם הָאָדָם בִּמְלוֹא
קוֹמָתוֹ וְיִתְגַּלֶּה לְעַיִן כָּל בְּאוֹר
הַנְּצָחִים הַצָּפוּן בּוֹ, כְּשֶׁדַּעְתּוֹ
רְחָבָה וְלִבּוֹ טָהוֹר, יָדָיו נֶאֱמָנוֹת
וְחַיָּיו - חֹפֶשׁ וָצֶדֶק וְעֶבֶד אַיִן. לֹא
עֶבֶד עִבְרִי וְלֹא עֶבֶד כְּנַעֲנִי, לֹא
עֶבֶד כּוּשִׁי וְלֹא סִינִי, וּכְבוֹד כָּל
הָאָדָם רֹאשׁ מַטָּה הוּא לַחֶבְרָה
הַנִּגְאֶלֶת. בּוֹא יָבוֹא הַיּוֹם הַהוּא!

וְנָתַתִּי גִשְׁמֵיכֶם בְּעִתָּם וְנָתְנָה
הָאָרֶץ יְבוּלָהּ וְעֵץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן
פִּרְיוֹ; וְהִשִּׂיג לָכֶם דַּיִשׁ אֶת בָּצִיר
וּבָצִיר יַשִּׂיג אֶת זָרַע וַאֲכַלְתֶּם
לַחְמְכֶם לָשֹׂבַע וִישַׁבְתֶּם לָבֶטַח
בְּאַרְצְכֶם;

וּרְדַפְתֶּם אֶת אוֹיְבֵיכֶם וְנָפְלוּ אוֹיְבֵי-
כֶם לִפְנֵיכֶם לֶחָרֶב; וְרָדְפוּ מִכֶּם
חֲמִשָּׁה מֵאָה, וּמֵאָה מִכֶּם, רְבָבָה
יִרְדֹּפוּ; וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בָּאָרֶץ וּשְׁכַבְתֶּם
וְאֵין מַחֲרִיד וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה מִן
הָאָרֶץ וְחֶרֶב לֹא תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם;

הִנֵּה יָמִים בָּאִים

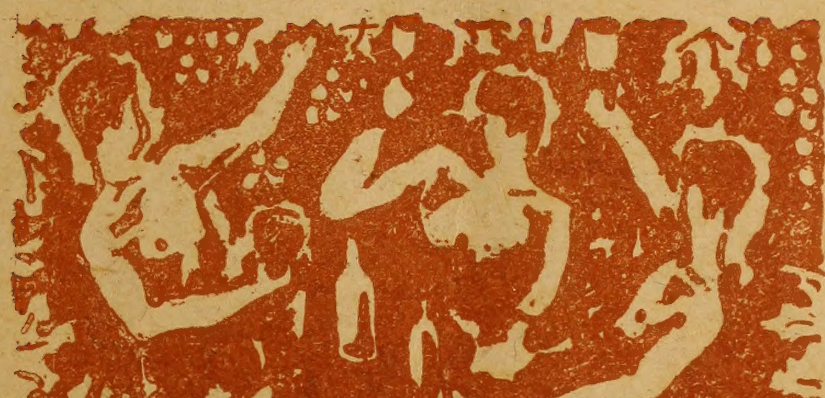
וְנִגַּשׁ חוֹרֵשׁ בַּקּוֹצֵר
וְדֹרֵךְ עֲנָבִים בְּמוֹשֵׁךְ הַזָּרַע
וְהִטִּיפוּ הֶהָרִים עָסִיס
וְכָל הַגְּבָעוֹת תִּתְמוֹגַגְנָה
וְשַׁבְתִּי אֶת שְׁבוּת עַמִּי יִשְׂרָאֵל
וּבָנוּ עָרִים נְשַׁמּוֹת וְיָשָׁבוּ,
וְנָטְעוּ כְרָמִים וְשָׁתוּ יֵינָם
וְעָשׂוּ גַנּוֹת וְאָכְלוּ פְּרִיָּם
וּנְטַעְתִּים עַל אַדְמָתְכֶם
וְלֹא יִנָּתְשׁוּ עוֹד
מֵעַל אַדְמָתָם.

כָּל דִּכְפִין

יֵיתֵי וְיֵיכוֹל,
כָּל דִּצְרִיךְ יֵיתֵי וְיִפְסַח!
אִם נָכְרִי פֹּה אַתָּה
וְאֵין לְךָ מִבְטָח,
בַּדֶּרֶךְ הָרְחוֹקָה אִם כֹּחֲךָ תָּשׁ -
אָרוּר הַגֶּבֶר אֲסָמוֹ לֹא יִפְתַּח,
מִפִּתּוֹ לֹא יַעֲנִיק לֶעָנִי, לָרָשׁ.
כָּל דִּכְפִין, יֵיתֵי וְיֵיכוֹל,
כָּל דִּצְרִיךְ, יֵיתֵי וְיִפְסַח!

אפעל, אפק, גינוסר, "הגוברים", חקוק,
יפתח, יראון, משגב-עם, סנרה, משמר-הנגב,
טה-אור, נחשולים, נוה-אליהו, עין-זיתים,
עין-כרמל, פלמח-צובה, רמת-הכובש, שפיים,
קדמה, רביבים, המחנוד־־ר-העולים,
הנוער-העובד פתח-תקוה, משתתפים
בהוצאת ההגדה הזאת.

נען - תש"א

דפוס לנגר - תל-אביב